

A felhasználók képzésének különös időszerűsége

Szlovákiai példázatok

A könyvtárak, de különösen a nagykönyvtárak folytonos kötelessége, hogy tényleges és potenciális olvasóikat a lehető legváltozatosabb módokon és formákban készítsék fel a minél eredményesebb könyvtárhasználatra. Míg a módok és a formák viszonylag állandóak, és a cél, ti. az eredményes használat elérése sem módosul, addig az in hoc signo közölt tartalmak az utóbbi években igencsak megváltoztak, nem utolsósorban a kelet-közép-európai régióban, így Szlovákiában is.

Az említett változékonyság részint az irodalom- és információkeresés és -elérés eszközeinek rohamos fejlődéséből, részint pedig a keresés és elérés forráshelyeinek naprakész ismertségére való törekvésből következik.

A nagykönyvtárak felhasználóképzési kínálata a kereskedelmi kínálatdömpinghez képest meglehetősen körülhatárolt, mivel figyelemmel van a meghirdető intézményei által ellátott funkciókra. Így pl. a turócszentmártoni *Szlovák Nemzeti Könyvtár* a regionálisan szóródó potenciális használókból szeretne tényleges használókat nyerni, a *Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára* pedig a hálózatban dolgozó könyvtárosokat és az akadémiai munkatársakat kívánja a kor használói színvonalára felemelni.

Felmérések bizonyítják a felhasználók képzésének elengedhetetlen voltát. A nemzeti könyvtár által előadásokkal és szemináriumokkal megcélzott középiskolások, felsőoktatási hallgatók és oktatók, illetve tudományos kutatók közül mind többen veszik igénybe a könyvtár OPAC-jára (220 ezer tétel)

támaszkodó távolsági szolgáltatásokat. És szükség van az akadémiai munkatársak ilyen irányú felkészítésére is, mivel 64%-uk egyáltalán nem volt tisztában szakmai tájékozódásuk korszerű lehetőségeivel.

A nemzeti könyvtár felhasználók képzésével foglalkozó tevékenysége annyira intenzív volt (1996: 175 csoport, 8520 résztvevő), hogy a könyvtári-tájékoztatói szolgáltatások osztályán bővíteni kellett az e célra korábban rendelkezésre álló kapacitást (a 3 munkakörileg illetékes munkatárshoz más osztályokon dolgozókat jelölték ki „bedolgozóként”).

Az akadémiai könyvtárban, illetve hálózatában a megfogyatkozott személyzet (1990-ben: 257, 1995-ben: 111 könyvtáros) „felhasználói képzésnek” eredményeként lehetővé tett kompenzálni a nagyarányú munkaidő-csökkenést.

Végül meg kell jegyezni: az új tartalmak úgy léptek a felhasználók képzési módjainak és formáinak előterébe, hogy nem érvénytelenítették az e címen korábban közölt tartalmakat, ami legalább akkora hiba lett volna, mint az újaktól való eltekintés.

ČELKOVÁ, L.: Příprava používateľ'ov v SAV. = Knižnice a informácie, 29. köt. 2. sz. 1997. p. 64–66.
JANOVSÁ, D.: Informačná výchova používateľ'ov v Slovenskej národnej knižnici. = Ugyanott, p. 60–64.

(Futala Tibor)

Az EU-információ

Az EU-információ az Európai Unió által fenntartott számos információforrás közös megnevezése. Ezek közül talán a legismertebb az *Euro Info Centre*-ek hálózata, amely különböző politikai, gazdasági és műszaki információt tesz hozzáférhetővé.

Kevésbé ismert az *EU jogi információs szolgálat*, amelynek feladata az unión belüli jogharmonizáció elősegítése, és amely az európai jogalkotás lépcsőit ismerteti. Az európai jogszabályalkotás jelenleg a következő utat járja be:

1. Az Európa Bizottság javaslatot tesz egy adott jogszabály megalkotására. A javaslatot a *COM Documents* című sorozatban teszik közzé.
2. A javaslatot a Miniszterek Tanácsa elé terjesztik, majd megtárgyalása után az Európai Unió hivatalos lapjában, az *Official Journal of the*

European Communities C sorozatában (OJC) is megjelenik.

3. Ezután a javaslat az Európa Parlament elé kerül, amely véleményezi, és közzéteszi a *PE Reports* című sorozatban.
4. Megküldi véleményezésre a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Regionális Bizottságnak is.
5. A javaslat visszakerül az Európa Bizottsághoz, ahol a vélemények alapján módosítják, és ismét közzéteszik a *COM Documents* című sorozatban.
6. A módosított javaslat ismét a Miniszterek Tanácsa elé kerül, és ismét megjelenik az OJC sorozatában.
7. Ha a Miniszterek Tanácsa elfogadja a módosított javaslatot, akkor törvényerőre emelkedik;

ha nem, visszaadja az Európa Bizottságnak további átdolgozásra. Elfogadás esetén az *Official Journal L* (OJL) sorozatában teszik közzé.

8. Ha a szóban forgó és elfogadott javaslat valamilyen irányelv (ellentétben a szabályzattal, határozattal, ajánlással vagy véleménnyel), akkor valamennyi tagországnak be kell illesztenie a saját törvénykezésébe. Ezt minden tagország közzéteszi hivatalos lapjában.

A javaslatokhoz az Európai Unió hivatalos kiadványainak hivatala, az *Office of Official Publications of the European Communities* (OOPEC) segítségével lehet hozzájutni, de számos adatbázis, így a *Data-Star* vagy a *CELEX CD-ROM* is hírt ad róluk.

Szinte valamennyi európai intézménynek is megvan a maga kiadványa, illetve adatbázisa:

- A legnagyobb hatalmú testületnek, a Miniszterek Tanácsának munkája a *RAPID* elnevezésű adatbázisban követhető.
- Az Európa Parlament tevékenységébe az *Accessing European Parliament Documentation* segítségével tekinthetünk be.

➤ Az Európai Unió Bírósága, a Court of Justice of the European Communities munkássága az *ECJ Reports* és *ECJ Proceedings* nevű kiadványokban tanulmányozható.

➤ Az Európai Unió Statisztikai Hivatala, a Statistical Office of the European Communities nagy érdeklődésre számot tartó adatai az *EUROSTAT* adatbázison, illetve az *EUROSTAT Catalogue* évkönyvön keresztül érhetők el.

➤ Az EU intézményeinek összességét az *EU Interinstitutional Directory* ismerteti.

Végül számos EU-hír jelenik meg az Interneten is az alábbi címeken:

- EUROPA: <http://www.cec.lu>
- CORDIS: <http://www2.cordis.lu>
- I'M EUROPE: <http://www2.echo.lu/home.html>
- ASLIB, The Association for Information Management: <http://www.aslib.co.uk/europe.index.html>

/ASLIB Managing Information, 3. köt. 6. sz. 1996. p. 27–30./

(Reich György)

Százéves a New York Public Library

A 19. század végén, az amerikai kulturális identitás kialakulásának szakaszában, amikor a hatalom és a gazdaság egyre inkább New York városában koncentrálódott, felmerült egy új közkönyvtár létrehozásának igénye. 1895-ig két, magán személyek által fenntartott könyvtár működött a városban: az Astor Könyvtár, amelyet a szőrme- és teakereskedelemből meggazdagodott német bevándorló alapított 1848-ban, és egy könyvbarát által 1870-ben létrehozott gyűjtemény, a Lenox Könyvtár. E két kölcsönző könyvtár mind kevésbé tudta kielégíteni a város lakóinak növekvő olvasási és információs igényeit.

A múlt század kilencvenes éveiben a New York-i jómódúak új generációja célul tűzte ki, hogy az USA legnagyobb városában létrehozza a polgári kultúra elengedhetetlen intézményeit. A már működő Metropolitan Művészeti Múzeum és a Természettudomány Amerikai Múzeuma mellett 1887-től működött a város egykori kormányzójának nevét viselő *Tilden*-alapítvány által fenntartott új közkönyvtár. Az Astor, a Lenox és ez utóbbi alapok forrásait egyesítették 1895-ben egy új városi közkönyvtár megszületésének érdekében. Mivel még e három alapítvány együtt is meglehetősen szerény anyagi lehetőségekkel rendelkezett, és az új könyvtárhoz szükséges épület is hiányzott, a

terv megvalósításához megpróbálták állami forrásokat is szerezni. Végül a városi tanács hajlandónak mutatkozott hozzájárulni az építéshez, és egy telket is juttatott Manhattan központjában.

Az építkezés 1897-ben indult meg *Thomas Hastings* és *John Mervin Carrière* tervei alapján. *Andrew Carnegie* 1901-ben kijelentette, hogy ha a város adja a telkeket, ő hajlandó támogatni, illetve finanszírozni a fiókkönyvtárak létrehozását. A városi tanács örömmel vette az ajánlatot, ami lehetővé tette, hogy az új városi könyvtárnak minden városrészben önálló fiókkönyvtára működjön. A főépületet 18 különböző olvasóteremmel és 1,2 millió kötettel az akkori elnök, *Howard Taft* 1911-ben avatta fel.

A várostervezés, a szponzoráló magán személyek és az állami források elosztásában szerepet játszó hivatalnokok között nagyon jó kapcsolat és együttműködés jött létre, ami az Egyesült Államok legnagyobb közkönyvtári rendszere működésének az alapja. A gazdaság, a kultúra és a közigazgatás nagy tekintélyű személyiségeiből álló kuratórium előtt a könyvtári ideál a Göttingenben kialakított általános kutatókönyvtár 19. századi modellje volt, követendő példának pedig a nagy európai, a párizsi és a londoni nemzeti könyvtárakat tekintették.